

Forslag

til

Lov om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre.

(Genoptagelse af sager om invaliditetserstatning).

Fremsat den 8. marts 1957 af *socialministeren*.

§ 1.

Stk. 1. Direktoratet for ulykkesforsikringen bemyndiges til, når omstændighederne taler derfor, at genoptage sager om ydelse af invaliditetserstatning i henhold til afsnit 1 i lov nr. 475 af 1. oktober 1945 om erstatning til besættelsestidens ofre med henblik på ydelse af en yderligere invaliditetserstatning i henhold til nævnte lov, uanset at den i lovens § 26, stk. 4, fastsatte frist er overskredet.

Stk. 2. Invaliditetsgraden fastsættes dels på grundlag af en lægelig bedømmelse af invaliditetens art og omfang i overensstemmelse med de ved administrationen af reglerne om den lovpligtige ulykkesforsikring fulgte retningslinier, dels under hensyntagen til, om pågældendes indtjeningssevne må anses for at være forringet som følge af skaden. En forringelse af indtjeningssevnen vil være at anse som en følge af invaliditeten, såfremt det ikke skønnes at være overvejende sandsynligt, at den skyldes andre forhold.

Stk. 3. Såfremt der ved genoptagelse af en sag fastsættes en højere invaliditetsgrad, kan der tillægges en skadelidt en yderligere invaliditetserstatning, jfr. § 3.

Stk. 4. Genoptagelse kan ske såvel på direktoratets initiativ som på begæring af skadelidte.

Stk. 5. Skønner direktoratet senere, at omstændighederne taler for fornyet revision

af en invaliditetsfastsættelse, er direktoratet berettiget til påny at genoptage sagen. Ved sådan revision vil der også kunne ske nedsættelse af den fastsatte invaliditetsgrad, dog kan erstatningen ikke fastsættes lavere end efter den invaliditetsgrad, der sidst var fastsat før denne lovs ikrafttræden.

§ 2.

Direktoratets afgørelse, hvorved genoptagelse nægtes, kan af skadelidte inden en måned efter den om afgørelsen givne meddelelse indankes for ulykkesforsikringsrådet, hvis afgørelse er endelig.

§ 3.

Stk. 1. Den yderligere invaliditetserstatning, der tillægges en skadelidt, bliver normalt at yde i form af en årlig rente, men direktoratet er dog berettiget til, når omstændighederne taler derfor, at bestemme, at erstatningen kapitaliseres.

Stk. 2. Såfremt invaliditetsgraden ved sagens genoptagelse fastsættes til mindst 50 pct., vil der ved rentens fastsættelse være at bortse fra tidligere i henhold til § 28, stk. 1, 2. punktum, i lov om erstatning til besættelsestidens ofre ydet, kapitaliseret erstatning.

§ 4.

Stk. 1. § 25, stk. 1 og 2, i lov om erstatning til besættelsestidens ofre ophæves.

F. t. l. vedr. erstatning til besættelsestidens ofre. (Ang. invaliditetserstatning).

Stk. 2. Såfremt en til erstatning i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre berettiget har valgt i stedet at modtage erstatning i henhold til lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde eller lov om krigsulykkesforsikring af 25. juli 1940 eller har modtaget erstatning i henhold til den ved tekstanmærkning til lov om tillægsbevilling for finansåret 1951—52 givne hjemmel, vil der desuagtet fra nærværende lovs ikrafttræden at regne kunne ydes pågældende erstatning i henhold til

lov om erstatning til besættelsestidens ofre. I sådan erstatning fradrages den tidligere i henhold til de nævnte love m. v. ydede erstatning. De nærmere regler herfor fastsættes af socialministeren.

§ 5.

Denne lov træder i kraft den 1. april 1957, fra hvilken dato de renter løber, der måtte komme til udbetaling som følge af bestemmelsen i § 4.

Bemærkninger til lovforslaget.

Til § 1.

I afsnit 1 i lov nr. 475 af 1. oktober 1945 om erstatning til besættelsestidens ofre (erstatningsloven) er der bl. a. givet regler om ydelse af erstatning — som hovedregel i form af rente — til danske statsborgere, der under besættelsen og tiden umiddelbart derefter, pådrog sig skade eller sygdom, hvorved deres erhvervsevne blev forringet som følge af krigshandlinger eller krigslignende handlinger her i landet, herunder som følge af de af besættelsesmagten foretagne eftersøgninger, fængslinger, interneringer og deportationer.

Behandlingen af disse sager er henlagt til direktoratet for ulykkesforsikringen, der i henhold til lovens § 26, stk. 1, har været beføjet til, når de omstændigheder, der var bestemmende for fastsættelsen af renten, havde forandret sig i væsentlig grad, at træffe bestemmelse om ændring i renten. Sådan ændring af renten har dog ikke kunnet finde sted, når der var forløbet 5 år efter rentens første fastsættelse.

Denne regel svarer til, hvad der er gældende i henhold til ulykkesforsikringsloven, jfr. bekendtgørelse nr. 198 af 12. april 1949 af lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde § 34, stk. 4, 2. punktum, og i henhold til lov nr. 94 af 27. marts 1934 om invaliderente til tilskadekomne militære værnepligtige, jfr. lovens § 25, stk. 1, 2. punktum.

De tilfælde, hvor der har været spørgsmål om at tillægge invaliditetserstatning i henhold til erstatningslovens afsnit 1, har ofte været af en ganske usædvanlig karakter. Navnlig har de, der deporteredes til tysk koncentrationslejr, været udsat for helbredsforringende forhold, der lå helt uden for, hvad man hidtil har haft erfaring om. Sygdommene er da også i flere tilfælde forløbet på anden måde, end man efter hidtidig erfaring kunne påregne, og

navnlig har de fulde virkninger af sygdomme i en del af tilfældene først vist sig, efter at den foran nævnte 5-årsfrist er overskredet, ligesom uforudsete tilbagefald er indtrådt efter fristens udløb.

Dette forhold er bl. a. også blevet fremdraget i en henvendelse fra „Kammeraternes Hjelpefond“.

Da det under hensyn til de særlige forhold vedrørende de her omhandlede tilfælde må føles urimeligt, at den nævnte 5 års frist har afskåret fra at tage en række af de pågældende sager op til revision, foreslås det, at direktoratet for ulykkesforsikringen bemyndiges til, når omstændighederne taler derfor, at genoptage sager om ydelse af invaliditetserstatning i henhold til erstatningslovens afsnit 1 med henblik på ydelse af en yderligere invaliditetserstatning, uanset at den nævnte 5 års frist er oversiddet.

Direktoratet for ulykkesforsikringen har oplyst, at der er truffet ca. 2 000 invaliditetsafgørelser efter erstatningsloven. Det vil ikke være muligt på forhånd at angive, i hvor mange af disse sager der vil blive tale om en fornyet bedømmelse, såfremt 5-årsfristen ophæves.

Ved invaliditetsbedømmelsen i sager henhørende under erstatningsloven er direktoratet oprindelig gået ud fra, at de pågældendes tilstand principielt måtte sammenstilles med andre i direktoratets praksis forekommende lidelser hos forsikrede. Det afgørende har herefter været en lægelig bedømmelse af de pågældendes helbredstilstand.

I den til erstatningsloven svarende norske lov av 13. des. 1946 om krigspensjonering for hjemmestykkepersonell og sivilpersoner, med ændringer senest ved lov nr. 2 av 19. juni 1953, er det, for så vidt angår sager om ydelser under invaliditet, fastsat, at der ved bedømmelsen af invaliditetsgraden skal tages hensyn til skadens medicinske

art og størrelse i overensstemmelse med de principper, der gælder i de offentlige ulykkesforsikringer, og endvidere kan der tages hensyn til tilskadekomnes erhverv („yrke“) og hans muligheder for erhvervsmæssig fortjeneste før og efter skaden.

Da det må erkendes, at den danske praksis, der har fulgt den lægelige bedømmelse, i denne særlige gruppe af sager ikke altid synes at have ført til helt tilfredsstillende resultater, foreslås det, at der gives udtrykkelig hjemmel til ved fremtidige bedømmelser af invaliditetsgraden i sager, der henhører under erstatningsloven, på lignende måde som i den norske lov, at tage hensyn også til, om pågældendes indtjeningssevne må anses for at være forringet som følge af skaden.

Det foreslås, at direktoratet får adgang til også senere, når omstændighederne taler for fornyet revision af en invaliditetsfastsættelse, at genoptage sagen. Ved en sådan revision vil der også kunne ske nedsættelse af den fastsatte invaliditetsgrad, dog kan erstatningen ikke fastsættes lavere end efter den invaliditetsgrad, der sidst var fastsat før lovens ikrafttræden.

Til § 2.

Det foreslås, at direktoratets afgørelse, hvorved genoptagelse nægtes, kan indankes for ulykkesforsikringsrådet, hvis afgørelse er endelig.

Direktoratets afgørelse med hensyn til fastsættelsen af invaliditetsgraden i en sag, der optages til revision, vil i henhold til de i erstatningslovens § 6 indeholdte ankeregler kunne indankes for ulykkesforsikringsrådet, hvis afgørelse er endelig.

Til § 3.

Da det må forventes, at der fortrinsvis bliver tale om genoptagelse af sager, hvor der foreligger en væsentlig invaliditet, er det fundet rigtigst at foreslå, at erstatningen som hovedregel ydes i form af en årlig rente, således at der derved sikres den pågældende et rimeligt grundlag for forsørgelse.

I medfør af erstatningslovens § 28, stk. 1, 2. punktum, er direktoratet, når renten, der kommer til udbetaling, er beregnet efter en invaliditetsgrad af mindre end 25 pct., beføjet til uden rentenyderens samtykke at træffe bestemmelse om, at renten skal omsættes til et kapitalbeløb. Sådan omsætning til kapitalbeløb er sket efter de i henhold til ulykkesforsikringsloven gældende regler. D. v. s. at kapitalbeløbet ved invaliditeter på 15 pct. og derunder har udgjort $7\frac{1}{2}$ gange rentens størrelse, ved 18 pct. $8\frac{1}{4}$ gange rentens størrelse og ved 20 pct. $8\frac{1}{2}$ gange rentens størrelse. Gennem rentens omsætning har

de pågældende således faktisk kun fået erstatning for et tidsrum af $7\frac{1}{2}$ - $8\frac{1}{2}$ år. Er disse tidsrum forløbet helt eller delvis, og er der ikke blot ikke indtrådt nogen forbedring i de pågældendes tilstand, men tværtimod en forværing, således at der nu foreligger en væsentlig invaliditetsgrad, synes det rimeligt ved fastsættelsen af den rente, der bliver at yde efter den ved sagens revision ændrede invaliditetsfastsættelse, at se bort fra det nævnte tidligere ydede kapitalbeløb.

Det foreslås derfor, at der, hvis invaliditetsgraden ved genoptagelse fastsættes til mindst 50 pct., ved rentens fastsættelse vil være at bortse fra tidligere i henhold til erstatningslovens § 28, stk. 1, 2. punktum ydet kapitaliseret erstatning. Dette gælder også, hvis der ved genoptagelsen ikke sker forøgelse af invaliditetsgraden.

Til § 4.

Der har fra forskellig side været fremsat ønske om, at erstatningsloven ændres, således at erstatning udbetales som en pension uden begrænsning af anden indtægt (lovens § 24, stk. 1), ligesom der har været peget på den begrænsning, der sker i erstatningen i de tilfælde, hvor de pågældende opnår ansættelse i staten, kommuner m. v. (§ 25, stk. 1 og 2).

Sådanne betragtninger har navnlig været gjort gældende med hensyn til erstatning til enker.

Med hensyn til erstatningslovens § 24, stk. 1, bemærkes, at denne bestemmelse ikke fandtes i det i folketinget den 19. september 1945 af ministeren for særlige anliggender fremsatte forslag til lov om erstatning til besættelsestidens ofre. Endvidere omfattede forslaget afsnit 1 en noget snævrere personkreds end den endelige lov.

Allerede ved fremsættelsen af forslaget gav den daværende minister for særlige anliggender udtryk for, at han kunne ønske personkredsen udvidet noget i forhold til forslaget. Dette fandt tilslutning hos samtlige partier, og ændringsforslag herom vedtoges enstemmigt, men samtidig var man betænkelig ved at yde de forholdsvis store erstatninger, der efter forslaget kunne blive tale om, ganske uden hensyn til den berettigedes økonomiske forhold. Under forslagets behandling i folketinget enedes man derfor om en ændring, der sætter en vis begrænsning i adgangen til invaliditetserstatninger og erstatninger til efterladte under hensyn til pågældendes indtægtsforhold. Ministeren for særlige anliggender havde ønsket, at denne regel kun kom til at gælde de ved områdets udvidelse tilkomne (de tilfældige ofre), men folketingets udvalgte fastholdt, at en regel om hensyntagen til skade-

lidtes eller de efterlattes økonomiske forhold måtte omfatte alle. Lovens § 24, stk. 1, blev herefter gennemført.

Efter bestemmelsen kan den årlige rente sammenlagt med pågældendes øvrige årlige indtægt ved erstatningens fastsættelse ikke overstige det dobbelte af den årlige rente, der *maksimalt* kan tillægges, d. v. s. at en enkes erstatning + hendes øvrige indtægt for tiden (d. v. s. på grundlag af pristallet for januar 1957) kan nå op til 16 200 kr., uden at der sker nedsættelse af renten, og at renten først falder helt bort, når indtægten når 16 200 kr. Der henvises i øvrigt til den på bilag 2 givne skematiske oversigt.

Derimod var lovens § 25, stk. 1, optaget i det oprindelige forslag og blev ikke ændret under rigsdagsbehandlingen. Denne bestemmelse vedrører de tilfælde, hvor en renteberettiget har indtægt fra stat, kommune m. v. Efter denne bestemmelse kan den renteberettigede kun oppebære den tillagte rente fuldtud, hvis indtægten ikke overstiger halvdelen af den i det enkelte tilfælde tillagte rente, medens det i henhold til § 24, stk. 1, er den maksimale rente, der er afgørende, jfr. iøvrigt bilag 2.

Ved de overvejelser, der har fundet sted vedrørende spørgsmålet, om de enkerne tillagte erstatninger efter erstatningsloven burde ydes uden hensyntagen til økonomiske forhold, har man været opmærksom på, at dette gælder inden for ulykkesforsikringens område, og at det i en række henseender er rimeligt at anlægge ens betragtning på de to love. Imidlertid har man ved behandlingen af det heromhandlede spørgsmål lagt vægt på, at erstatningsniveauet efter ulykkesforsikringsloven ligger langt lavere end erstatningsniveauet efter erstatningsloven. Hertil kom, at det formentlig måtte anses for yderst tvivlsomt, om en regel om fuld udbetaling af erstatning efter erstatningsloven burde søges gennemført, når hensås til, at der herved

ville blive tale om ydelse af en livsvarig og ret betydelig rente til et stort antal unge kvinder, der var blevet enker efter ganske kortvarigt ægteskab.

Under hensyn hertil og til den indgående drøftelse der fandt sted af spørgsmålet under behandlingen af forslaget til lov om erstatning til besættelsestidens ofre, er der ikke fundet grundlag for at foreslå en ændring af erstatningslovens § 24, stk. 1.

Derimod findes reglen i lovens § 25, stk. 1 og 2, åt føre til, at enker og invaliderede, der opnår ansættelse i statens m. fl.'s tjeneste, stilles så meget ringere end andre, der oppebærer rente i henhold til erstatningsloven, og som ved siden heraf har indtægt ved ansættelse i det private erhverv eller ved selvstændig virksomhed, at det må være rimeligt at imødekomme ønsket om en ændring af dette forhold, således at der også i disse tilfælde kun sker begrænsning i erstatningen i medfør af reglen i lovens § 24, stk. 1. Det foreslås derfor, at erstatningslovens § 25, stk. 1 og 2, ophæves.

Bestemmelsen i stk. 2 drejer sig om de tilfælde, hvor de pågældende har givet afkald på erstatning efter erstatningsloven mod at få erstatning efter erstatningsreglerne i ulykkesforsikringsloven, herunder erstatning i henhold til den ved tekst-anmærkning til lov om tillægsbevilling for finansåret 1951—52 tilvejebragte hjemmel, jfr. bilag 1, eller krigsulykkesforsikringsloven, altså normalt et kapitaliseret erstatningsbeløb. Det er fundet rimeligt, at der i disse tilfælde gives adgang til for fremtiden at få erstatning efter erstatningsloven, idet denne erstatning efter bortfaldet af § 25, stk. 1 og 2, kan blive af en væsentlig højere størrelse; dog bør der ved erstatningens udregning tages hensyn til det tidligere udbetalte erstatningsbeløb.

Det bemærkes, at der ikke foreligger nogen opgørelse over, hvor mange personer der omfattes af reglen i § 25, stk. 1 og 2, men at det må formodes, at der er tale om et forholdsvis begrænset antal.

Bilag 1.

I nærværende bilag er citeret de bestemmelser i lov om erstatning til besættelsestidens ofre, der har relation til nærværende lovforslag.

§ 1.

Stk. 1. Berettiget til invaliditetserstatning m. v. efter reglerne i nærværende afsnit er danske statsborgere, der i tiden fra 9. april 1940 indtil krigstilstandens ophør, jfr. herved § 14 i lovbekendtgørelse nr. 508 af 14. december 1942 om krigsulykkesforsikring, har pådraget sig skade eller sygdom, hvorved deres erhvervsevne er midlertidigt eller vedvarende forringet som følge af krigshandlinger eller krigslignende handlinger her i landet, herunder som følge af de af besættelsesmagten foretagne eftersøgninger, fængslinger, interneringer og deportationer.

§ 24.

Stk. 1. Rente kan alene tillægges med så stort et beløb, at renten i forbindelse med pågældendes øvrige faktiske indtægt — bortset fra andre ydelser i henhold til nærværende lov — på tidspunktet for rentens fastsættelse ikke overstiger det dobbelte af det højeste rentebeløb, der vil kunne tillægges, såfremt renten beregnes på grundlag af den højeste årsløn i henhold til § 31, stk. 2, og, for så vidt angår invaliditetserstatning, beregnes som ved fuldstændigt tab af erhvervsevnen.

§ 25.

Stk. 1. Opnår en tilskadekommen, der oppebærer årlig rente i henhold til nærværende afsnit, en mere end rent midlertidig ansættelse hos staten, folkekirken, folkeskolen, en kommune eller en af de i tjenestemandenslovens § 91, stk. 7, omhandlede offentlige institutioner eller et af de sammesteds omhandlede koncessionerede selskaber, bortfalder af renten så meget, at den tilbage-

blivende del, sammenlagt med hans indtægt fra arbejdsstedet, ikke udgør over halvanden gange den årlige rente. Afskediges pågældende af tjenesten uden pension, tilstås den tidligere rente ham påny, for så vidt betingelserne derfor i øvrigt er til stede. Tillægges der ham derimod ved afskedigelsen understøttelse, kommer denne understøttelse til fradrag i nysnævnte rente.

Stk. 2. Tilsvarende regler som i stk. 1 fastsat gælder, for så vidt angår de i § 22, stk. 1, nr. 1, 2 og 4, nævnte efterladte, der oppebærer rente i henhold til nærværende afsnit.

§ 26.

Stk. 4. Skønner direktoratet, at de omstændigheder, der har været bestemmende for fastsættelsen af renten, har forandret sig i væsentlig grad, bliver renten at forhøje, nedsætte eller inddrage under hensyn til de indtrufne forandringer. Sådanne forandringer i renten, som skyldes ændringer af pågældendes erhvervsevne, kan dog ikke finde sted, når der er forløbet 5 år efter rentens første fastsættelse. Det påhviler direktoratet hvert 3. år efter rentens første fastsættelse at undersøge, om der har fundet sådanne forandringer sted i pågældendes økonomiske forhold, som kan begrunde en ændring i rentens størrelse efter bestemmelserne i §§ 24 og 25.

§ 28.

Stk. 1. Såfremt direktoratet skønner det formålstjenligt, og den renteberettigede samtykker heri, kan den årlige rente til en tilskadekommen efter nærværende afsnit omsættes til et kapitalbeløb. Såfremt renten, der kommer til udbetaling, er beregnet efter en invaliditetsgrad af mindre end 25 pct., kan direktoratet uden rentenyderens samtykke træffe bestemmelse om, at renten skal omsættes til et kapitalbeløb.

§ 31.

Stk. 1. Årslønnen, hvorefter dagpengene og de årlige renter beregnes, fastsættes af direktoratet efter skøn under hensyntagen til pågældendes arbejdsfortjeneste i tiden før skaden eller sygdommen, eventuelt før anholdelsen, flugten el. lign., og til den fortjeneste, som han ville have kunnet opnå, såfremt han ikke havde fået men af skaden eller sygdommen. Ved fastsættelsen af årslønnen skal der tages alle i det enkelte

tilfælde berettigede hensyn, således foruden til den eventuelt før opnåede fortjeneste tillige til den fortjeneste, som pågældende — alle forhold taget i betragtning — ville have haft udsigt til at opnå, eventuelt i selvstændigt erhverv, hvis han havde været uden men af skaden eller sygdommen.

Stk. 2. Årslønnen kan i intet tilfælde sættes højere end 8 000 kr. og ved beregning af invaliditets- og dødserstatning ikke lavere end 4 500 kr.

Lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1951 til 31. marts 1952.

§ 15. Arbejds- og socialministeriet.

Tekstanmærkninger til § 15.

.....
Som nr. 4 ad III. B. II. 1.

Til frihedskæmpere, der er kommet til skade før 5. maj 1945, men som er afskåret fra erstatning efter erstatningsloven på grund af bestemmelsen i denne lovs §§ 24 og 25, og som tillige er udelukket fra er-

statning i henhold til krigsulykkesforsikringsloven og ulykkesforsikringsloven, kan der efter arbejds- og socialministeriets nærmere bestemmelse ydes en erstatning svarende til, hvad der efter ulykkesforsikringsloven kan ydes politibetjente og grænsegendarmer, der har været interneret under besættelsen, således at udgifterne ved erstatningerne ydelse afholdes af kontoen for ydelse af erstatning til besættelsestidens ofre.

Bilag 2.

Opstilling over virkningen af de indtægtsbegrænsende regler i erstatningslovens § 24, stk. 1, og § 25, stk. 1 og 2.

incl. 102.5 % tillæg gældende fra 1. april 1957 (pristallet januar 1957).

	Maximumsårsløn				Minimumsårsløn			
	rente	højeste indtægt uden begrænsning i renten	børns rente	højeste samlede indtægt	rente	højeste indtægt uden begrænsning i renten	børns rente	højeste samlede indtægt
I. Rente til enker.								
A. Enke uden børn:								
§ 24, stk. 1	8 100	8 100	—	16 200	4 556	11 644	—	16 200
§ 25, stk. 1 og 2	8 100	4 050	—	12 150	4 556	2 278	—	6 834
B. Enke med 2 børn:*)								
§ 24, stk. 1	8 100	8 100	4 050	20 250	4 556	11 644	2 278	18 478
§ 25, stk. 1 og 2	8 100	4 050	4 050	16 200	4 556	2 278	2 278	9 112
II. Rente til invalideret.								
A. 100 pct. invaliditet:								
§ 24, stk. 1	12 960	12 960	—	25 920	7 291	18 629	—	25 920
§ 25, stk. 1 og 2	12 960	6 480	—	19 440	7 291	3 645	—	10 936
B. 50 pct. invaliditet:								
§ 24, stk. 1	6 480	19 440	—	25 920	3 645	22 275	—	25 920
§ 25, stk. 1 og 2	6 480	3 240	—	9 720	3 645	1 822	—	5 467

*) Højeste samlede renteydelse til enker, 75 pct. af mandens årsindtægt beregnet efter § 31, jfr. § 33.